

Harvinaisia kartta-aarteita John Nurmisen Säätiöön

John Nurmisen Säätiön karttako-koelmassa on noin tuhat karttaa, joista vanhimmat ovat 1400-luvulta. Kokoelmaan kuuluu niin Itämeren merikortteja, Pohjolaa ja arktisia alueita kuvaavia karttoja kuin maailmankartto-jakin. Kokoelma karttui alkuvuodesta kahdella harvinaisuudella, ensimmäisillä painetuilla maailman- ja Pohjolan kartoilla.

Ensimmäinen painettu maailmankartta vuodelta 1477

Maailman ensimmäinen painettu atlas valmistettiin vuonna 1477. Atlas on ns. Ptolemaios-laitos, joka perustuu Aleksandriassa eläneen kreikkalaisen tiedemiehen, kartografin ”isän” Klaudios Ptolemaioksen (n. 90 – 168) työhön. Hänen työnsä kulkeutuivat 1300-luvulla Italiaan ja ensimmäinen hänen oppeihinsa perustuva karttoja sisältävä atlas ilmestyi monien värikäiden vaiheiden jälkeen Bolognassa vuonna 1477.

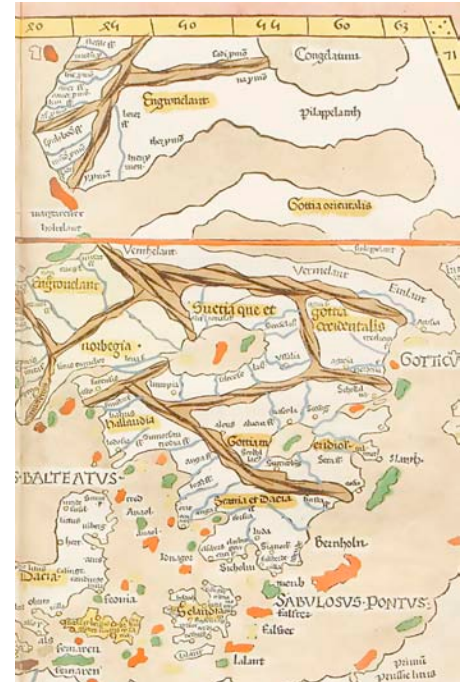
Bolognan atlaksen painos oli alun perin yli 500 kpl, mutta vain 26 on

säilynyt meidän päiviimme asti ja onnistuttu jäljittämään maailman kirjastoista ja museoista. Tästä ensimmäistä Bolognan painoksesta tunnetaan vain yksi irrallinen maailmankartta. Tämä harvinaisuus saatiin John Nurmisen Säätiön kokoelmiin alkuvuodesta 2010.

Ensimmäinen painettu Pohjolan kartta vuodelta 1486

Pohjoista Eurooppaa koskevat tiedot olivat melko tuntemattomia renessansin ajalle asti. Ensimmäiset hahmotelmat Skandinaviasta kartalle ilmestyivät vasta vuonna 1427. Ensimmäinen painettu Pohjolan kartta ilmestyi vuonna 1482 Ptolemaios-atlaksessa. John Nurmisen Säätiön kokoelmaan kuuluva uutuuus on harvinainen kartta atlaksen toisesta painoksesta vuodelta 1486, ja se on painettu Ulmissa. Kartta on benediktiiniläismunkki Donnus Nicolaus Germanicuksen laatima.

Karttoihin voi tulla tutustumaan John Nurmisen Säätiöön sopimuksen mukaan.

Pohjolan kartassa Euroopan eteläosat ovat tunnistettavissa, mutta pohjoisempien osien kuvaamisessa esiintyy vielä puutteita ja virheitä, eikä monia paikkoja pysty edes tunnistamaan. Esimerkiksi Suomen löytäminen kartasta on vaikeaa. Kartassa on kuvattuna ensimmäistä kertaa Grönlanti, tosin maayhteydessä Skandinavian niemimaahan. Yksityiskohta kartasta.

Taiteilija Adolf Bockin töitä etsitään

Merimaalari Adolf Bockin (1890-1968) elämästä ja tuotannosta kootaan julkaisua, jonka toteuttaa John Nurmisen Säätiö. Julkaisu ilmestyy lokakuussa 2010, ja sen pääkirjoittaja on Tuija Peltomaa (ent. Tervo).

Adolf Bock vaikutti sekä Saksan keisarillisen laivaston että Hitlerin Saksan laivaston merimaalarina. Hän sai perusteellisen taidekoulutuksen Berliinin taideakatemiassa. Bock oli mukana saksalaisessa laivasto-osastossa, kun se vuonna 1918 tuli Helsinkiin. Vuotta myöhemmin hän erosi laivastosta ja palasi Suomeen. Bock asui ja työskenteli Helsingissä 1919-1939 ja sotavuosien jälkeen hän vieraili Suomessa useaan otteeseen 1950-60-luvuilla. Bock ehti uransa aikana kokea merenkulun historian murroksen; siirtymisen purjelaivoista höyryaluksiin ja moottorilaivoihin. Hän koki sodat ja selviytyi seikkailujen jälkeen Ruotsiin Helsingborgiin, jonne hän jäi asumaan pysyvästi.

John Nurmisen Säätiö etsii tietoja Adolf Bockin teoksista ja sijoituspaikoista. Tiedot taiteilijan elämänvaiheista ovat myös tervetulleita. **Jos teillä on omistuksessanne hänen teoksiaan tai tietoa niiden sijoituspaikoista, niin ottakaa ystävällisesti yhteyttä John Nurmisen Säätiöön.**

Adolf Bock. Laila Nurminen. 1952.

Puolustusvoimain komentajan virkahuonetta koristavat Säätiön kartat

Kenraali Ari Puheloinen astui Puolustusvoimain komentajan tehtäviin elokuussa 2009 seuraten tehtävässä amiraali Juhani Kaskealaa. John Nurminen Säätiön hallituksen puheenjohtaja Juha Nurminen deponoi kenraali Puheloinen virkahuoneeseen kaksi Säätiön kokoelmiin kuuluvaa karttaa loppuvuodesta 2009. Kyseessä ovat Jean Baptiste Nolinin maailmankartta *Le Globe Terrestre Represente Deux Planshemispheres* vuodelta 1750, sekä Philip Johan Strahlenbergin kuuluisa Venäjää kuvaava kartta *Nova descriptio geographica Tartariae Magnae* vuodelta 1730.

Nolinin suurikokoinen seinäkartta on todellinen ranskalaisen taiteen ja kartografian mestariteos rokokoo- ja barokkivaikutteineen. Mytologiset jumalhamot kannattelevat maapalloa ja kartan kulmiin on ajan tyyppilliseen tapaan kuvattuna maailman, taivaiden ja ihmiskunnan luomiseen liittyviä asioita. Reunoja koristaa puolestaan Raamattuun perustuvat kuvaukset.

Nolinin kartta on valmistunut aikana, jolloin hollantilaisten ylivoima niin maailman merillä kuin kartografian kehityksessäkin oli siirtymässä Iso-Britannialle ja Ranskalle. Maantieteelliset

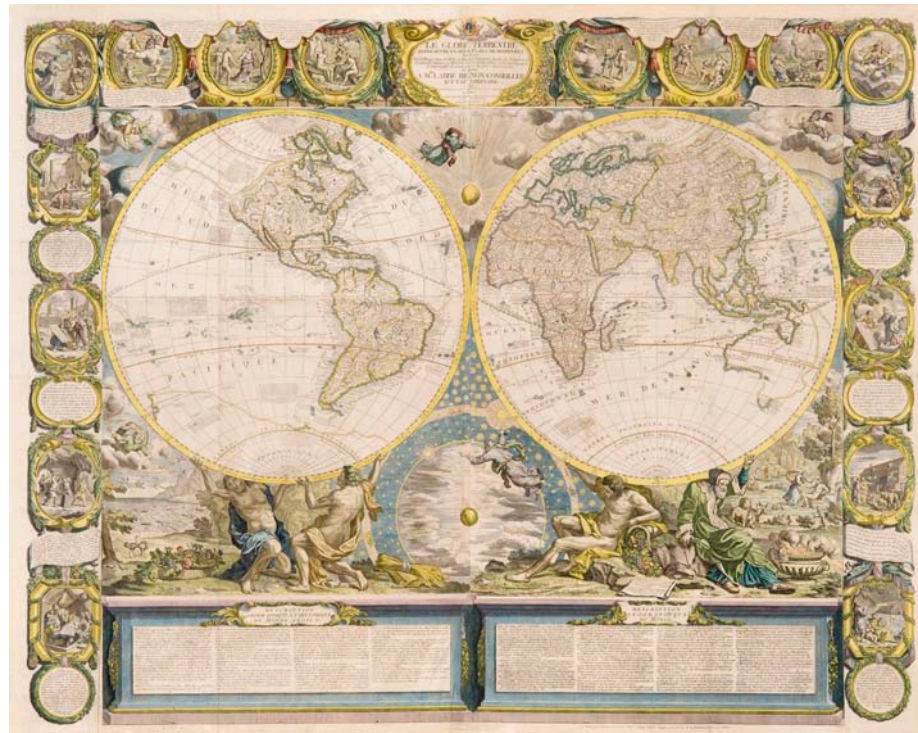

Puolustusvoimain komentaja Ari Puheloinen ja Juha Nurminen löysivät kartoista paljon keskusteltavaa.

seikat ovat paikoittain kuvattuna varsin merkillisesti. Esimerkiksi Australian itärannikko jatkuu yhtenäisenä aina Uudesta-Guineasta Tasmaniaan. James Cook korjasi karttakuvan oikeaksi vuosikymmenien kuluttua. Myös Pohjois-Amerikan näyttää virheellisesti halkaisevan merkillinen merialue.

Strahlenbergin Venäjää kuvaava kartta on myös erittäin mielenkiintoinen. Strahlenberg oli ruotsalainen upseeri ja maantieteilijä, joka työskenteli Venäjällä. Pultavan taistelun jälkeen 1709 hän joutui sotavangiksi Siperiaan, jossa hän tutki paikallista maantiedettä ja alkuperäiskansoja. Palattuaan Ruotsiin hän julkaisi tutkimustuloksensa. Vaikka Venäjän kartta sisältää monia epätarkkuuksia, on se kuitenkin muihin aikalaisiin verrattuna hyvin informatiivinen.

Kaunis Nolinin maailmankartta koristaa nyt puolustusvoimain komentajan virkahuonetta.

Meritie ja Ultima Thule menestyvät Euroopassa

Säätiön vuonna 2007 julkaisema *Meritie – Navigoinnin historia* sai vuoden 2009 lopussa kuudennen kieliversionsa, kun se ilmestyi Ranskassa National Geographicin toimesta. Alkuperäisten vuonna 2007 julkaistujen suomen- ja englanninkielisten painosten jälkeen *Meritie* ilmestyi syksyllä 2008 saksaksi, espanjaksi ja portugaliksi. Kokonaisuudessaan teosta on kaikilla kieliversioilla painettu jo lähes 50 000 kappaletta.

Vuonna 2001 ilmestynyt Matti Laineman ja Juha Nurminen kirjoittama *Ultima Thule – Pohjoiset löytöretket* on sekin ilmestynyt vuoden 2009 syksyllä Isossa-Britanniassa, vuoden 2010 aikana vuorossa ovat Saksa, Norja ja Espanja. Painosten yhteismäärä hipoo 15 000 kappaletta.

Puhdas Itämeri -hankkeilla vauhdikas alkuvuosi

Itämeren kaupunkien ja satamien jätevesien käsittelyyn uusia ratkaisuja

John Nurmisen Säätiö järjesti yhteistyössä Helsingin ja Turun kaupunkien kanssa Itämeri-haasteeseen liittyvän seminaarin 9.2.2010. Tilaisuuden tavoitteena oli kehittää konkreettisia hankkeita kaupunkien ja satamien jätevesien käsittelyn tehostamiseksi sekä ideoida uusia ympäristöinvestointeja, joiden avulla meren ravinnekuormitus vähentyisi.

Helsingin Kaupungintalolla järjestettyyn *Challenge for a Healthier Sea* -seminaariin osallistui laaja joukko kaupunkia koko Itämeren valuma-alueelta. Etenkin Luoteis-Venäjältä ja Valko-Venäjältä osallistui Itämeren suojelun kannalta uusia ja tärkeitä toimijoita. Valko-Venäjä on Itämeren kannalta keskeinen valtio, jonka poliittinen avautuminen mahdollistaa uudet avaukset Itämeren suojelussa. Säätiö etsii aktiivisesti valkovenäläisiä kaupunkia kumppaneikseen fosforinpoistoa tehostaviin Puhdas Itämeri -hankkeisiin. Yhteistyöhanke Brestin kaupungin kanssa käynnistyy vuonna 2010. Seminaariin osallistuivat Brestin lisäksi myös Vitebskin, Slonimin ja Baranovitsin kaupunkien edustajat sekä jätevesien käsittelystä vastaavat valtiolliset toimijat.

John Nurmisen Säätiö yhteistyöhön Hatsinan kaupungin kanssa

Säätiön työ Luoteis-Venäjällä etenee. Puhdas Itämeri -hanke on toiminut viisi vuotta yhteistyössä Pietarin kaupungin vesilaitoksen kanssa jätevesien fosforinpoiston tehostamiseksi. Nyt Säätiö on

käynnistänyt tehostettuun fosforinpoistoon tähtäävän hankkeen Leningradin alueen toiseksi suurimman Itämerta kuormittavan kaupungin, Hatsinan kanssa. Hatsinan hankkeella vähennetään Suomenlahteen päätyvää fosforikuormitusta 60 tonnilla vuodessa.

John Nurmisen Säätiön hallituksen puheenjohtaja Juba Nurminen ja Hatsinan vesilaitoksen johtaja Juri Tyypkaikeyn allekirjoittivat Helsingissä yhteistyösopimuksen fosforinpoistohankkeen toteuttamisesta 8.2.2010. Taustalla hankkeen projektipäällikkö Elena Kaskelainen ja johtaja Marjukka Porvari John Nurmisen Säätiöstä.

Säätiön Baltic Sea Action Summit'iin tekemä sitoumus sai positiivisen vastaanoton

John Nurmisen Säätiön Baltic Sea Action Summittiin tekemä sitoumus "Konkreettisia tekoja Itämeren rehevöitymisen vähentämiseksi ja öljyonnettomuusriskin pienentämiseksi Suomenlahdella" sai positiivisen vastaanoton mediassa huippukouksen aikana.

Suomen Ympäristökeskuksen tutkija Seppo Knuutila nosti useissa eri medioissa John Nurmisen Säätiön tekemän sitoumuksen yhdeksi Summitin tärkeimmistä ja konkreettisimmista hankkeista. "Tämä nousee sitoumuksista

beti esiin isona ja konkreettisenä. Säätiö on toteuttanut tätä jo muutaman vuoden ajan. Fosforia on poistettu Pietarin jätevesistä, ja nyt he ovat aloittamassa toiminnan myös Varsovasa, Riiasa ja Valko-Venäjällä", Knuutila perusteli kantaansa. Lisäksi hän piti tärkeänä myös meri- ja erityisesti tankkeriliikenteen turvallisuuden parantamista varustamojen, yritysten, säätiöiden ja korkeakoulujen välisellä yhteistyöllä.

Säätiön sitoumus piti sisällään uudet rehevöitymishankkeet Hatsinassa sekä Varsovasa, jossa Säätiö yhdessä Varsovan vesilaitoksen (MPWiK) kanssa selvittää fosforinpoiston tehostamista sen suurimmalla jätevedenpuhdistamolla, Czajkalla, jälleenrakennustöiden valmistuttua. Sitoumukseen sisältyi myös Tankkeriturva-hanke, jonka tarkoituksena on merkittävästi pienentää mittavan öljyonnettomuuden riskiä Suomenlahdella. Hankkeessa luodaan merenkulun avaintoimijoiden kanssa uusi, kaksisuuntainen ENSI-navigointipalvelu (Enhanced Navigation Support Information), joka mahdollistaa ennakkoivan alusliikenteen ohjauksen ensimmäistä kertaa merenkulussa.

Lisäksi säätiön yhteistyökumppanit Capgemini Consulting Oy, Furuno Finland Oy, Sanoma Oyj ja Twinspark Consulting tekivät omat sitoumuksensa Summittiin tukeakseen Säätiön hankkeita.

Lue lisää www.puhdasitameri.fi. Verkkosivut uudistuvat maaliskuun aikana. Verkon Lahjoita-osiosta löydät myös lisätietoa yritysyhteistyöstä, merkkipäivälahjoituksista tai muista lahjoitusmahdollisuuksista. Ryhtymällä Puhdas Itämeri -hankkeen tukijaksi olet mukana tekemässä konkreettisia Itämeren suojelutoimenpiteitä.

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ

John Nurmisen Säätiö on perustettu vuonna 1992. Säätiöllä on kaksi toimintalinjaa: merihistoria ja meriympäristö. Säätiön kulttuuritoiminta on keskittynyt merenkulun, löytöretkien ja kartografian historiaan.

Puhdas Itämeri -hankkeilla on kaksi toiminta-alueita: Itämeren rehevöitymiseen liittyvät hankkeet sekä Itämeren tankkeriturvallisuuteen liittyvä hanke.

John Nurmisen Säätiö
Pasilankatu 2
00240 Helsinki

p. 050 545 0481

www.johnnurmisenfaatia.fi
www.puhdasitameri.fi

JNS-UUTISET

Painosmäärä: 4000

Olemme postittaneet tämän lehden rekisterissämme oleville asiakkaillemme sekä yhteistyökumppaneillemme. Mikäli et jatkossa halua JNS-Uutisia, ilmoita asiasta John Nurmisen säätiöön. Olemme myös kiitollisia palautteesta.

JNS-Uutiset ilmestyy neljä kertaa vuodessa.

KIRJA-ALE -30% voimassa 15.4.2010 asti

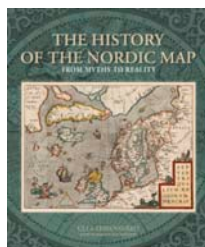
käytä tilatessa tuotekoodia **kampanja10**

**VALO MERELLÄ -
LJUSSET TILL HAVS**
Suomen majakat -
Finlands fyrar 1753-1906

360 sivua. Suomi/Svenska.

45,40 (64,90)

**THE HISTORY OF
THE NORDIC MAP**
From Myths to Reality

375 pages. English.

38,40 (54,90)

MUSKOTTISOTA
Taistelu Itä-Intian
Maustesaarista

312 sivua.

24,40 (34,90)

MERITIE
Navigoinnin historia

374 sivua. Suomi, englanti,
saksa.

62,30 (89)

**MARINKONSTENS
MÄSTARE**
400 år av marinmål-
ningar

326 sidor.

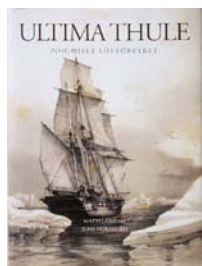
47,50 (67,90)

YLI MAAN ÄÄREN
Magalhãesin kohtalokas
purjehdus maailman ympäri

354 sivua.

27,90 (39,90)

ULTIMA THULE
Pohjoiset löytöretket

344 sivua. Suomi, ruotsi,
englanti.

55,90 (79,90)

KUNINKAANSAARI
Akvarellinkeveä saaripäi-
väkirja kolmelta
vuosikymmeneltä

128 sivua.

24,40 (34,90)

**YKSINPURJEHDUS
MAAPALLON YMPÄRI**
sekä purjehdus Liberdadella
Brasiliasta Amerikkaan

256 sivua.

20,90 (29,90)

MARE BALTICUM
2000 vuotta Itämeren
historiaa

288 sivua. Suomi, englanti.

55,90 (79,90)

PAKETTITARJOUKSET

MERITIE + ULTIMA THULE 99 €

MUSKOTTISOTA + YLI MAAN ÄÄREN 50 €

www.johnnurmisenosaatio.fi • puh. 050 545 0481 • maria.gronroos@jnfoundation.fi

KYLLÄ KIITOS! Tilaan seuraavat teokset:

Meritie + Ultima Thule _____ kpl
Muskottisota + Yli maan äären _____ kpl
Valo merellä - Ljusets till havs _____ kpl
Meritie _____ kpl
Ultima Thule _____ kpl
Mare Balticum _____ kpl
Pohjolan kartan historia _____ kpl
Marinkonstens mästare _____ kpl
Yksinpurjehdus maapallon ympäri _____ kpl
Yli maan äären _____ kpl
Muskottisota _____ kpl
Kuninkaansaari _____ kpl

kieli (Ultima): _____

kieli: _____

kieli: _____

kieli: _____

kieli: _____

Vastaanottaja
maksaa
postimaksun

John Nurmisen Säätiö

tunnus 5015946

00003 VASTAUSLÄHETYS

Tilaaaja: _____

Osoite: _____